

Скіфи. Легедзино-Тальянки

*“О поле, поле, хто тебе
Усеял битою посудой?..”*

**Слова невідомого
археолога-початківця**

Фіолетовий мікроавтобус мчить трасою Київ—Умань. Дорога не близька, проте, коли їдуть друзі, це не має значення. У салоні чути гомін і сміх. Настрій бадьорий та радісний: нарешті знову їдемо на розкопки, назустріч трипільським загадкам і таємницям!

Вже вдруге члени студентського клубу “Скіфи” разом з експедицією Інституту археології АНУ виїждять на розкопки трипільських поселень. Минулого року ми були неподалік від міста Канева у с. Пекарі. Цього — прямуємо у с. Легедзино, що за 30 км від Умані. Саме на цих землях у 4—2 тис. до н. е. знаходились трипільські поселення-гіганти. Саме тут розташоване найбільше з відомих — площею 450 гектарів.

Легедзино зустрічає нас полудневою спекою і, такою не звичною після великого міста, тишею. Наметовий табір розбиваємо на околиці села під величезною старою яблунею.

Село дуже мальовниче, розташоване на пагорбах, у низинах є ставки з рибою. У перший же вечір наші хлопці вирушили порибалити і повернулися з багатою здобиччю. Поруч з табором знаходиться яблуневий садок, а далі видніють поля. Незвичною у сільському пейзажі виявилася березова алея, що простяглася повз табір. Спати лягаємо рано — завтра перший робочий день.

Підйом о шостій, звичайна ранкова метушня, сніданок, і ми рушаємо на розкоп. Спочатку їдемо селом, минаємо ставок, ферму і виходимо на овочеве поле. Звідси вже видно лісосмугу, біля якої знаходиться розкоп, та до нього ще з кілометр ходу. І ми йдемо, дихаючи неймовірно свіжим ранковим повітрям, милуючись плетінням огірків та жовтогарячими квітками кабачків, дивуючись буянню звичайної трави, що доходить мало не до поясу... Нам, звикшим до залізобетонних пейзажів міста, все це здається нереально прекрасним, потойбічним і зачарованим! І ми розуміємо, чому саме цю місцевість обрали колись трипільці для своїх поселень.

Прийшли. Нас радо вітають археологи: Овчинников Едуард Вікторович, з яким ми працювали в Пекарях, та Чорновол Дмитро Костянтинович, знайомий з конференції по Трипільській культурі, яку ми проводили в КНЕУ восени 2002 р. Дмитро Костянтинович проводить невелику екскурсію по розкопу. Бачимо дві розчищені площадки — залишки двох жител — шматки глиняної обмазки та фрагменти кераміки. Це попрацювали студенти-практиканти з Києво-Могилянської академії та Уманського педагогічного інституту.

Розпочинаємо роботу: хлопці копають, шукаючи границі ями, що використовували трипільці, можливо для збору дощової води, дівчата розчищають знайдену кераміку та готують до конференції вже розчищені площадки (про це трохи згодом). Працюємо до другої години і повертаємось в табір. Обід, а потім вільний час — ми вирушаємо купатися на ставок. Після вечері збираємо хмиз і розпалюємо багаття. Безмежне зоряне небо, оркестр нічних цвіркунів, танцюючий вогонь, улюблені пісні під гітару в теплому колі друзів — нізащо не повірю, що в місті може бути краще!

З 5.08 по 9.08 в с. Тальянки, за 5 км від Легедзина, проводилася Міжнародна археологічна конференція “Трипільські поселення-гіганти” на честь 110-річчя відкриття Трипільської культури. Наша група була присутня на відкритті конференції та прослухала перші доповіді. У той же день після обіду всі учасники конференції відвідали розкоп, наш табір і оглянули модель трипільської хати, збудованої неподалік.

На конференції розглядалися різноманітні питання про життя трипільців та їх побут. Піднімалися також проблеми сучасної археології. Такі, наприклад, як державне фінансування, точніше майже повна його відсутність. Аде розкопки в Легедзино проводяться на мценатські кошти американської та англійської компанії. Дуже прикро, що наша держава майже не дбає про збереження своїх національних багатств.

Через два дні після конференції пограбували наш розкоп. Грабіжники скористалися темрявою і зливою, що пройшла у першій половині ночі. Вивезли найціннішу знахідку — майже цілий біноклевидний посуд і ще 5 великих, проте дорогих кубків. Найімовірніше ці раритети продадуть на чорному ринку закордонним колекціонерам. Ця подія дуже вразила і засмутила всіх учасників експедиції. А що вже казати про археологів, які два місяці тяжко працювали на розкопі!

Ще під час конференції до Легедзина приїхала знімальна група з кіностудії при Європейському університеті (до речі, саме там знімався “Мамай” Леся Саніна). Ця група робила фільм, присвячений Трипільській культурі. У ньому художні кадри про життя трипільців будуть перемежовані з документальними: будні сучасних археологів тощо. Нас також задіяли у зйомки: хтось зображував саме трипільців, хтось — просто давніх людей. Знімали нас і під час роботи на розкопі та на камеральній обробці (миття кераміки). Процес зйомок захопив усіх скіфів. На щастя, “зоряна хвороба” нас обминула.

Ось так, весело, з пригодами пролітає два тижні — час їхати додому. Наостанок ми відвідуємо перлину Умані — відомий на весь світ дендропарк “Софіївку”.

І знову та сама траса, лише у зворотньому напрямку: ми повертаємось до Києва. Трохи сумно, та ми відганяємо смуток сподіванням обов’язково повернутися сюди наступного літа.

**Ілона ЛЯШЕНКО,
студентка 3 курсу ФАМ**